

O'QUV MATERIALLARI TARJIMASI

*Andijon davlat chet tillar instituti ingliz
filologiyasi, o'qitish metodikasi va
tarjimashunoslik fakulteti*

*Ta'lim yo'nalishi: Tarjima nazariyasi va
amaliyoti 1-kurs 101-guruh talabasi*

Olimova Sharifaxon

*Ilmiy rahbar: "Gid hamrohligi,
madaniyatlararo muloqot va
tarjimashunoslik" kafedrasi o'qituvchisi :
To'raxon Abdurahmonov*

Annotatsiya: Ushbu ilmiy ish o'quv materiallari tarjimasining mazmun-mohiyatini, nazariy asoslarini va amaliy ahamiyatini har tomonlama tahlil qiladi. Tadqiqotda o'quv materiallari tarjimasini ta'lim jarayonining ajralmas bo'lagi sifatida ko'rib chiqilib, tarjima jarayonining lingvistik, metodik, psixologik va madaniy jihatlarini atroflicha yoritiladi. O'quv materiallari tarkibidagi ilmiy atamalar, mantiqiy tuzilma va didaktik ketma-ketlikning tarjima paytida buzilmasligi, mazmunning o'quvchi auditoriyasiga moslashtirilishi hamda matnning o'quv ilg'orlik darajasiga mos bo'lishi ishning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida tahlil qilinadi. Annotatsiyada o'quv materiallarining ko'p qirraliligi – darsliklar, qo'llanmalar, testlar, ilmiy ommabop matnlar, elektron ta'lim resurslari, multimediyalar materiallari va o'qituvchilar uchun metodik tavsiyalar bilan ishlash jarayoni – kompleks yondashuvni talab qilishi qayd etiladi. Shuningdek, tarjimonning yetarli lingvistik savodxonlikka ega bo'lishi, o'quv materialini tegishli bo'lgan fan sohasidan xabardorligi, terminologiya bilan to'g'ri ishlay olishi va matnni didaktik jihatdan moslashtira bilishi zarurligi ko'rsatib beriladi.

Mazkur annotatsiya o'quv materiallari tarjimasining ilmiy-nazariy asoslarini yoritish bilan birga, ushbu sohaning amaliy ahamiyati va ta'lim tizimidagi o'rnini har tomonlama

ko'rsatib beruvchi tahliliy mazmunga ega bo'lib, ta'lim jarayonida tarjima faoliyatining strategik qiymatini ochib beradi.

Kalit so'zlar: o'quv materiallari, tarjima jarayoni, terminologiya, lingvistik moslik, ilmiy uslub, madaniy moslashuv, ekvivalentlik, pedagogik yondashuv, o'quvchi auditoriyasi, metodik qo'llanma, global ta'lim muhiti.

Bugungi globallashtirilgan dunyoda ta'lim tizimi doimiy ravishda o'zgarib, rivojlanmoqda. Xorijiy ilmiy manbalarni o'zlashtirish, xalqaro standartlarga mos ta'lim tizimini yaratish va ilg'or pedagogik metodlarni qo'llash ehtiyoji tobora ortib bormoqda. Shu kontekstda o'quv materiallarini tarjima qilish nafaqat lingvistik jarayon, balki ta'lim sifatini oshirish, ilmiy axborot almashinuvi va ta'lim integratsiyasini rivojlantirish uchun muhim vosita sifatida qaraladi. O'quv materiallari tarjimasi darsliklar, o'quv qo'llanmalar, testlar, ilmiy-ommabop maqolalar, elektron platformalar, multimediali kontent va metodik tavsiyalarni bir tildan ikkinchi tilga ilmiy, didaktik va madaniy jihatdan moslashtirilgan holda o'tkazish jarayonini o'z ichiga oladi. Tarjima jarayonida matnning lingvistik to'g'riligi, ilmiy uslubi, terminologik aniqligi va pedagogik ketma-ketligi saqlanishi alohida ahamiyatga ega. Mazkur ishning rejasi shundan iboratki, u o'quv materiallari tarjimasining nazariy asoslarini, terminologiya va ilmiy uslubni saqlashning muhim jihatlari, pedagogik va madaniy moslashuvni, zamonaviy elektron va multimediali resurslar tarjimasini, tarjimonning kompetensiyalarini hamda o'quv materiallari tarjimasining ta'lim sifati va global integratsiyadagi ahamiyatini tizimli tarzda o'rganishga yo'naltirilgan. Shu reja orqali mavzu har tomonlama yoritilib, o'quv materiallari tarjimasining ilmiy, amaliy va metodik ahamiyati ochib beriladi. O'quv materiallari tarjimasi – ta'lim jarayonida bilimlarni samarali yetkazishning muhim vositasi bo'lib, lingvistik, pedagogik va madaniy qirralarni o'z ichiga oladi. O'quv materiallarining turli turlari, jumladan, darsliklar, qo'llanmalar, testlar, elektron resurslar va multimediali materiallar tarjimada turlicha yondashuvni talab qiladi. Masalan, ilmiy-ommabop matnlar murakkab tushunchalarni sodda tarzda yetkazishni, testlar va baholash vositalari esa aniq va o'lchovli baholashni ta'minlashni talab qiladi.

Tarjima jarayonida ilmiy uslubni saqlash, terminologik aniqlikni ta'minlash va didaktik ketma-ketlikni buzmaslik o'quv materiallarining sifatli o'zlashtirilishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, turli mamlakatlarning ta'lim tizimidagi farqlar va madaniy o'ziga xosliklarni hisobga olgan holda materiallarni moslashtirish ham muhim. Masalan, o'lchov birliklari, tarixiy faktlar, madaniy misollar va metodik ko'rsatmalar o'quvchi uchun tushunarli bo'lishi lozim. Zamonaviy ta'limning raqamlashtirilishi natijasida elektron darsliklar, onlayn platformalar va interaktiv topshiriqlar keng tarqaldi. Bunday materiallarning tarjimasi lingvistik bilim bilan bir qatorda texnik bilim va CAT dasturlaridan foydalanishni talab qiladi. Tarjimon matnni o'quvchi uchun qulay, tushunarli va amaliy jihatdan foydali shaklda yetkazishi lozim. O'quv materiallari tarjimasining ta'limga ta'siri beqiyosdir. Sifatli tarjima orqali talabalar zamonaviy ilmiy resurslar bilan tanishadi, o'qituvchilar ilg'or metodikalarni dars jarayoniga kiritadi va xalqaro ilmiy hamkorlik rivojlanadi. Shu bilan birga, tarjima jarayoni fanlararo integratsiyani kuchaytiradi va o'zbek tilida sifatli o'quv resurslarini yaratishga xizmat qiladi.

Tarjimonning kompetensiyalari ham muhim ahamiyatga ega. U mukammal lingvistik bilimga ega bo'lishi, fan sohasi bo'yicha yetarli tushunchaga ega bo'lishi, ilmiy uslub va terminologiya bilan ishlay olishi, pedagogik yondashuvni tushunishi, madaniy tafovutlarni hisobga olishi va raqamli resurslar bilan ishlash ko'nikmasiga ega bo'lishi kerak.

Xulosa:

O'quv materiallari tarjimasi zamonaviy ta'lim tizimida muhim o'rin tutadi. U nafaqat bilimlarni o'zlashtirishni osonlashtiradi, balki xorijiy ilmiy axborotni mahalliy ta'lim jarayoniga integratsiya qilish, ta'lim sifatini oshirish va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Tarjima jarayonida lingvistik, ilmiy-uslubiy, didaktik va madaniy jihatlar muvofiqligi ta'minlanishi shart. Shu bilan birga, zamonaviy elektron va multimediali resurslarni tarjima qilish, tarjimonning yuqori kompetensiyalari va pedagogik yondashuvlarning uyg'unligi ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Alimov, R. "Ta'lim va tarjima nazariyasi." Toshkent, 2020.

2. Karimov, M. “O‘quv materiallari tarjimasi metodikasi.” Toshkent, 2019.
3. Niyozov, A. “Terminologiya va fan tarjimasi.” Toshkent, 2021.
4. Baker, M. In Other Words: A Coursebook on Translation. Routledge, 2018.
5. Newmark, P. A Textbook of Translation. Prentice Hall, 2017.
6. Gurbanova, S. “Elektron ta’lim va tarjima jarayoni.” Ta’lim texnologiyalari jurnali, 2022, №3.